

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਦਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਗੁਲਾਬ ਕੋਰ @ ਪਾਰਸੀਗ- ਐਪੀਲਾਂਟ

ਬਨਾਮ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1962 ਦੇ ਨੰਬਰ 3(ਐਮ) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ,

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (19.3 ਦਾ XXV) -8, 13(1)(ii) ਅਤੇ (i)-ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਨੈਗੇਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ-ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਯੂਐਨਐਫਈ ਦੁਆਰਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ-ਕੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ,

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਧਾਰਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੰਗ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ। ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(x) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ

ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਪੀ. ਚੌਧਰੀ, ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ, 13(1)(ix) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਭੰਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਕੋਰ।

ਐਚ.ਆਰ.ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ.ਐਲ.ਅਹਲੁਵਾਲਿਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. - ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ix) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੇਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਐਕਸਪਾਰਟੀ ਡੀਕਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) (ix) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਪੱਖ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਸਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੀ. ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ. ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ix), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ-

"13. (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਹ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

215

ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ (ix) ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਰੱਖਾਂ। ਪਾਲਣਾ ਨਿਆਂ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਬਿਮਾਰ ਤੌਰ ਤੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਨਿਰਮਾਣ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1) ਦੇ ਇਲਾਜ (viii) ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"13(1) (vii) ਨੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂਇਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ"

ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹੀ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ)